

sopotnja

Sopotja

glasilo slovenske skupnosti na Reki in v PGŽ
marec 2013, številka 1, letnik 2
ISSN 1848-4360
Reka, marec 2013

Izdajatelji:

Slovenski dom KPD Bazovica
Podpinjol 43, 51000 Reka
bazovica@bazovica.hr, zanj: Milan Grlica

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka
Podpinjol 43, 51000 Reka
vj.slo.nm.ri@gmail.com, zanj: Boris Rejec

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
Podpinjol 43, 51000 Reka
vj.slo.nm.pgz@gmail.com
zanj: Dimitrij Jelovčan Bulatović
Fotografija na naslovnici: Marjana Mirković
Karikatura: Bojan Grlica

Uredništvo:

Jasmina Dlačić, Milan Grlica, Dimitrij
Jelovčan Bulatović, Darko Mohar, Boris
Rejec, Vitomir Vitaz, Marjana Mirković
glasilo@bazovica.hr
Podpinjol 43, 51000 Reka

Urednica:

Marjana Mirković
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr
gsm: 091 593 6086

Glasilo izhaja trimesečno
Naklada je 600 izvodov

Lektorica: Darka Tepina Podgoršek
Oblikovanje, prelom in tehnično urejanje:
Vesna Rožman
Tisk: Tiskara Sušak

Glasilo finančno podpirajo:
Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence
v zamejstvu in po svetu
Primorsko-goranska županija
Mesto Reka
Svet za narodne manjšine Republike
Hrvaške

Slovenski dom KPD Bazovica
tel.: 215 406, 324 321, faks: 334 977
tajništvo (tajnica Tea Tadej), knjižnica
in klubski prostori, torek in četrtek:
10.00–12.00, 18.00–20.00
MePZ, vaje: torek, 17.00
Dramska skupina: po dogovoru
Folklorna skupina: sreda, 19.00-20.30
Plesna skupina: ponedeljek 20–21.30,
sreda 20.45–22
Planinska skupina: torek, 20–22
Fotografska skupina: drugi in zadnji četrtek: 18
Dop. pouk slovenščine: ponedeljek,
začetniki: 17–18.30, nadaljevalci: 18.30–20
Mladinska skupina: po dogovoru
www.bazovica.hr/mladinci

Veleposlaništvo Republike Slovenije v RH
Alagovičeva 30, 10 000 Zagreb, RH
Veleposlanik: Vojko Volk
Konzularni oddelek, uradne ure:
ponedeljek od 9.00 do 12.00
sreda od 9.00 do 12.00 in od 14.00 do 16.00
petek od 9.00 do 12.00
tel.: + 385 1 63 11 014, + 385 1 63 11 015
faks: + 385 1 46 80 387
el. pošta: vzg@gov.si
spletna stran: <http://zagreb.veleposlanistvo.si>
Konzularni dan na Reki: po dogovoru

Državljanom RS je v nujnih primerih zagotovljen
kontakt z dežurnim diplomatom:
med tednom: od 16.30 ure konec tedna in med
prazniki: 24 ur
tel.: +385 98 462 666

Generalni konzulat RS, Split
Častni konzul Branko Roglič
tel./faks: +385 21 389 224
el. pošta:
generalni.konzulat.rep.slovenije@st.t-com.hr
uradne ure: ponedeljek–petek od 9.00 do 13.00

iz vsebine

Uvodnik	3
Iz društva	4
Iz svetov	16
Iz pouka DPS	17
Literarni kotichek	18
Si-T	18
Pogled z onkraj Snežnika	22
Srečanja	23
Foto kotichek	24

EGON: SOČUTJE

O srednji dogodek ob koncu preteklega leta je bila slovesnost ob jubileju KPD Bazovica, ki smo ji v rubriki Iz društva namenili največ pozornosti, poseben optimizem ob obletnici pa poleg mladih članov zbuja nastanek nove skupine, ki so jo ti zasnovali z željo po likovnem ustvarjanju. Vodi jo Tea Tadej, ki je z začetkom tega leta – potem ko se je po več letih poslovila Zdenka Jelovčan – prevzela tajniško delo. Na kratko jo predstavljamo ob koncu te rubrike, v kateri spremljamo še prednovoletno prireditev in kulturni praznik, tudi tokrat s sodelovanjem bistriških kulturnikov, obisk državnoborske komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu ter živahno dejavnost planinske in fotografske skupine ter. Omenjamo tudi zanimivi razstavi, dokumentarno-fotografsko o kočevski fotografinji Margit Verderber, rojeni na Sušaku, druga pa je prinesla vpogled v del izjemno bogate ustvarjalnosti slovenskega likovnega umetnika Rafaela Samca. Rubrika Iz svetov je namenjena manjšinskim telesom, ki sta po letu in pol naposled obe registrirani. Učiteljica dopolnilnega pouka slovenščine in slovenske kulture Dragice Motik in učenci so za ru-

briko DPS poslali več prispevkov, Literarni kotiček pa prinaša trpek spomin rojakinje Metke Benussi Rostan. Ob koncu preteklega leta smo naposled dočakali podatke ljudskega štetja; povenen upad tudi slovenske narodne manjšine priča o tem, da se ustavni zakon o pravicah narodnih manjšin, sprejet pred desetimi leti, uresničuje s polževimi koraki, skrb vzbujajoče pa je, da se na njegovo izpolnjevanje prebivalstvo v nekaterih okoljih odziva v velikem številu in s sovražnim govorom, česar v preteklih desetletjih ob vseh številnih in grobih kršitvah človekovih, socialnih in ekonomskih pravic na Hrvaškem nismo videli. Rubrika Slovenska informativna točka Si-T piše tudi o obisku ministrice, pristojne za Slovence v zamejstvu in po svetu, Ljudmile Novak v Gorskem kotarju, o predstavitvi knjige Gorači – Gerjansku v reški čitalnici in brošure o violinskem virtuozu Hinku Simoniču v knjižnici Čavle, o srečanju Reka in Rečani v zgodovini medicine ter o predavanju o opatijski slikarki Stephanie Glax de Stadler, rojeni v Rogaški Slatini. Tomo Šajn nam je poslal ne preveč optimističen Pogled z onkraj Snežnika, rubrika Srečanja pa tokrat predstavlja dolgoletno članico KPD Bazovica Zdenko Jelovčan, ki je s Slovenskim domom povezana še od otroških let, k prizadevanjem za ohranitev manjšine pa je pritegnila tudi sina Dimitrija. Naj še dodamo, da se je dosedanji grafični oblikovalec glasila Krispin Stock po petih letih dobrega sodelovanja, za kar se mu ob tej priložnosti najlepše zahvalujemo, poslovil zaradi številnih obveznosti, oblikovanje Sopotij pa smo zaupali priznani reški oblikovalki Vesni Rožman. Prihodnja številka bo izšla ob koncu polletja.

■ Uredništvo

U
V
O
P
R
I
K

KPD Bazovica išče hišnico/ka

Slovenski dom KPD Bazovica išče hišnika/hišnico, ki bi skrbel/-a za poslopje. Stanovanje zagotovljeno, drugo po dogovoru. Zaželeno je znanje slovenščine. Delo je primerno predvsem za mlajšega/-o upokojenca/-ko.

Informacije v tajništvu.

POPRAVEK

V Sopotjih št. 4 je bilo ime zborovodje mešanega pevskega zbora KPD Bazovica Zorana Badjuka napisano napačno (Vinko). Iskreno opravičilo.

OBVESTILO

Konzularni dnevi 2013

Veleposlaništvo RS v RH je vse slovenske organizacije obvestilo o spremenjeni organizaciji konzularnih dni.

Zaradi več razlogov (določenega dela konzularnih nalog, kot je sprejem vlog za potne liste ali pridobitev dovoljenja za prebivanje, ni več mogoče opravljati na terenu; državljani RS s prebivališčem v obmejnih hrvaških županijah svoje upravne zadeve pogosto urejajo neposredno na upravnih enotah v RS v bližini državne meje; številne informacije so objavljene na spletnih portalih, zlasti <http://e.uprava.gov.si/e-uprava/>; vrsta konzularnih zadev se ureja po telefonu ali elektronski pošti) je bil obisk konzularnih dni v letu 2012 slab ali ga sploh ni bilo. Veleposlaništvo RS v RH zato oceno o potrebi teh srečanj v prihodnje prepušča slovenskim organizacijam.

Vse zainteresirane za obisk konzularnega dne na Reki zato prosimo, naj svojo željo sporočijo v tajništvo KPD Bazovica. Po prejemu določenega števila prošenj bo društvo zaprosilo za organizacijo konzularnega dne in datum objavilo v mesečnem obvestilu in na spletni strani www.bazovica.hr.

11. november 2012, PS KPD Bazovica

Grobniške Alpe

Vzpon na Hahliče.
Foto: Zoran Bistričič

Planinska skupina KPD Bazovica vsako leto v program uvrsti tudi enodnevni izlet po Grobniških Alpah, zanimivih tudi za druge planince, ki se redno odpravijo na Hahlič. Ob njegovem vznožju je planinska koča, ki je tudi izhodišče za planinske poti po teh vrhovih.

Vse so označene – skupno gre za deset poti iz smeri Podkilavec, Platak, Kamenjak, Klana in Studena –, za markacije pa skrbi PD Obruč iz Jelenja.

Ena najzanimivejših steza je pot skozi kanjon Mudna dol, ob koritu potoka Sušica, kjer se planincu na trenutke zazdi, da je v osrčju Alp ali Dolomitov, tik pred tem pa je bil ob morski obali. V deževnem obdobju, kot je bilo te dni, pa je prehod tu nemogoč: zaradi obilnega deževja je voda tokrat zalila vse poti, ki peljejo v Mudno dol.

Prišel je dan našega izleta. Vremenska napoved nam ni bila ravno naklonjena, a smo se kljub temu odpravili na pot. Toda na zbirališču pri krožnem toku v Dražicah so se ob osmih zjutraj od pričakovanih pojavili le najpogumnejši: Dubravka, Jadranka, Paula, Andrej in jaz, ki sem izlet tudi pripravil. Zadnji dogovor o pričakovanih težavah, poplavljenem delu poti, je spremenil vstop proti zahodnemu grebenu in začrtal smer po neoznačeni poti; hodili smo torej izključno po pastirskih stezah z zemljevida in s pomočjo sistema GPS.

Na prvem križišču smo krenili levo in sledili označeni cesti za Hahlič in zatem po petdesetih metrih po stari, od vode razriti makadamski poti zavili desno. Lahko bi šli tudi po pastirski stezi skozi gozd, vendar sem se odločil za to, lažjo pot. Pogled proti morju, ki je bilo za nami, je odkrival v naših krajih nevsakdanji prizor poplavljenega polja. Po strmem vzponu smo pri približno 650 mnmv po sistemu GPS zavili desno, na pastirsko stezo proti zahodnemu grebenu. Ta del poti je bil zamišljen kot hoja po samem robu zahodne strani Mudne doli, skoraj navpično v smeri proti vrhu Vidalj, do križišča s potjo na Hahlič, speljano po vzhodnem grebenu. Naša mala skupina se je zlahka vzpenjala po gozdnih stezah proti zgornjemu izhodu na travnike zahodnega grebena. Med potjo smo na tleh opazili sledi številnih živali, ki prav tako uporabljajo te poti, ki jih planinci ne obiskujejo. To je

resnično pravo doživetje – biti sam v naravi, vselej v pričakovanju česa neznanega. Strah smo premagovali z nepretrganim pogovarjanjem in ni bilo možnosti, da se srečamo s tukajšnjim živalskim svetom. Toda tu živijo tudi medvedi, mufloni in toliko srnadi in jelenov, da je skoraj nemogoče, da ne bi naleteli nanje. Razrita tla so pričala o nočnem pohodu merjascev, ki morda prežijo na nas iz bližnje gošče. Brili je naenkrat zalajala in nas predramila iz idile. Le kaj je videla, na kaj naletela? V gošči opazimo le premikanje nečesa velikega; ne moremo razbrati, za kaj gre, a ko se odgovorno napotim na kraj dogajanja, se kolona zaustavi. Ko sem bil povsem blizu, sem opazil zamaskiranega lovca. Odleglo nam je, v pogovoru se nam je predstavil kot lovski čuvaj terena, bogatega z živalskim svetom in zato privlačnega za krivolovce. V hipu pa smo znova ostali brez diha, ko nas je vprašal, ali smo opazili ogromnega rjavega medveda, ki ga je pred dvajsetimi minutami videl na poti, po kateri smo prišli. Bili smo torej prav blizu medveda, a ga nismo videli, ali pa nas je on opazil in ga nismo zanimali. Pozdrav z lovcem in pot nas je, le trideset metrov pred izstopom iz gozda na travnik zahodnega grebena, peljala naprej. Pred nami lepota Grobniških Alp, Fratar, Vidalj, Gornik. Na skorajšnje poslabšanje vremena so opozarjali le sivi megleni oblaki, ki so zastrli vrhove. Oblačimo zaščitne vetrovke, kajti južni veter z morja in hladni val s severa sta se mešala ravno na grebenu in bila neprijetna. Privoščimo si kratek oddih in še pogled nazaj, v vso lepoto tega kraja naše županije. Dubravka je dejala, da "zdaj spoznava svoj kraj". Medtem so oblaki prekrili Učko in območje Gorskega kotarja, mi pa smo se morali odločiti, kako naprej. Na delu, visokem 950 mnmv, smo opazili makadamsko pot, povezano z označeno stezo "ob čeki". Zavili smo z naše zamišljene trase in po polurni hoji prišli do planinske koče. Tako smo prihranili uro hoda, kar se je pozneje pokazalo kot dobra odločitev. Sprejeli so nas planinci PD Obruč. Odpočili smo se ob čaju in z okrepcilom iz svojih nahrbtnikov. Nismo ostali dolgo, kajti pred nami je bil spust, vreme pa se je slabšalo. Sklenil sem, da sestopimo po količkih, kar je sicer najbolj strmo, a najhitreje.

Tla še niso bila mokra in spolzka, zato smo tempo brez težav ohranili. Nekateri so bili na planinskih stezah Hahlića prvič in bili so prijetno presenečeni nad potjo, zavarovano z jeklenimi vrvmi. Po travnati stezi smo po količkih sestopali skupaj, toda pri koncu, na začetku borovega in hrastovega gozda, smo opazili, da manjkata Paula in Andrej. Samo to.

Ko so drobne kapljice napovedale dež, smo za trenutek postali, zgolj da se pripravimo nanj, a bili smo že na obračališču, kjer hišniki iz planinske kočice ponavadi

parkirajo svoje osebne avtomobile. Ostala nam je še ura hoje do avta. Kamenje in korenine na poti so bili čedalje bolj spolzki, zato smo pri hoji postali pazljivejši. Dež nas ni posebej vznemiril, pričakovali smo ga in se nanj pripravili, zato nam ni pokvaril razpoloženja. Do avta smo prispeli okrog treh popoldne. Pozdrav in zahvala udeležencem izleta, preoblečemo se in z avtom domov. Doma pa nas čakata včeraj pripravljeno zelje in krompirjeva polenta, kar se prileže, mmmm.

Na Reki, 12. novembra 2012, točno trideset dni pred milenijskim dogodkom tega stoletja, 12. decembra 2012 na vrhu Petelinjek, na 1212 mnm ob 12 uri in 12 minut. Vidimo se.

■ Zoran Bistričič, prevod Marjana Mirković

17. november 2012, Slovenski dom KPD Bazovica

65 let KPD Bazovica

V polni dvorani je potekala osrednja prireditev v počastitev letošnje 65. obletnice ustanovitve. Udeležili so se je tudi gostje iz Slovenije, krovne organizacije in slovenskih društev, mestnih in županijskih oblasti ter reških manjšinskih organizacij. Predsednik društva Milan Grlica je v nagovoru med drugim poudaril, da je prijetno živeti v odprtem in narodnostno pisanem mestu, kot je Reka. Vabilu se je odzvala tudi ministrica, pristojna za Slovence v zamejstvu in po svetu, Ljudmila Novak. Čestitala je društvu, pohvalila bogato dejavnost in številno članstvo, posebej vključenost mladih ter predvsem trud in zavzeto prizadevanje za ohranitev slovenskega jezika in kulture. Ob tej priložnosti se je s pohvalo ozrla tudi na svoj obisk v društvu SKD Gorski kotar dan pred tem. Predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Darko Šonc je v svoji čestitki poudaril dobro organiziranost in pomembno vlogo KPD Bazovica pri ustanovitvi krovne organizacije leta 1992, vodja urada Primorsko-goranske županije Branko Škrobonja pa je v krajšem nagovoru opozoril na pomen spoštovanja in medsebojnega sodelovanja prebivalstva na območju županije, v kateri organizirano deluje štirinajst narodnih manjšin. Slovesnosti so se med drugimi udeležili tudi slovenski poslanec Ivan Simčič, predstavnik Urada vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Rudi Merljak, vodja mestnega oddelka za kulturo Ivan Šarar, Gianni Juras iz urada župana PGŽ, pristojen za narodne manjšine, dolgoletni tajnik Slovenske izseljenske matice Janez Rogelj in učiteljica dopolnilnega pouka slovenščine in slovenske kulture v Primorsko-

Vse foto:
Marjana Mirković

Slavko Arbiter s soprogo in Anita Hromin.

Milan Grlica, Sonja Kern Svoboda in Alojz Usenik.

SKD Triglav iz Splita: Ivan Kosmos, Vera Hrga in Cveto Šušmelj s soprogo.

Vida Srdoč in Irena Margan.

Ljudmila Novak
desno: Darko Šonc

Društvo, ustanovljeno leta 1947, je bilo prva leta podružnica KPD Slovenski dom v Zagrebu. Pod vodstvom zagnane predsednice, primorske učiteljice Zore Ausec, je kmalu postalo eno najbolj prepoznavnih ljubiteljskih društev na Reki. Prelomnica je bila pridobitev prostorov, vile z vrtom v središču mesta, ki je bila nekdanj last Milana Gorupa, sina uspešnega reškega poslovneža in dobrodelnika Josipa Gorupa. Slovenski dom ima v njej prostore od septembra leta 1950, ko se je, prav tako na pobudo Zore Ausec, v nižjih razre-

Milan Grlica, Jože Grlica in Vitomir Vitaz.

Boža Grlica in MePZ KPD Bazovica.

Bojan Metelko in razpoloženo občinstvo.

Desno: Dragica Rizman in Zvonimir Stipetić.

goranski ter Istrski županiji Dragica Motik. Vabilu so se odzvali tudi številni vodilni in drugi člani slovenskih društev na Hrvaškem.

V programu sta nastopila mešani pevski zbor KPD Bazovica pod vodstvom Zorana Badjuka in s povezovalko Božo Grlica ter folklorna skupina ob glasbeni spremljavi Ivana Hareja na kontrabasu in Ivana Simiča na harmoniki. Nastop je pripravila Nataša Grlica, zaplesali pa so gorenjske plesne in kolo iz opere Ero z onega sveta Jakova Gotovca. Povezovalc prireditve Vitomir Vitaz je k besedi posebej povabil Jožeta Grlico kot najstarejšega aktivnega člana društva in tudi zbora vseh 65 let. Milan Grlica, njegov sin, ga je v imenu društva nagradil s knjižnim darilom, večer pa se je nadaljeval v veselem razpoloženju in z glasbenikom Bojanom Metelkom.

Enak program je za članstvo in druge obiskovalce potekal tudi dan pred tem. Slovenski dom KPD Bazovica nosi ime v počastitev spomina na prve žrtve fašizma, mladeniče Ferda Bidovca, Frana Marušiča, Zvonimirja Miloša in Alojza Valenčiča, ustreljene leta 1930 v Bazovici nad Trstom, vasi, katere ime je postalo simbol slovenskega odpora in upora proti fašizmu.

dih OŠ Matteotti začel tudi pouk v slovenskem jeziku. Žal je trajal le tri šolska leta, toda z nekdanjimi učenci je društvu zapustil dragocen podmladek. Večina je v društvu obiskovala dobro organizirano prostočasno dejavnost, h kateri je Zora Ausec pritegnila tudi slovenske gledališčne, ki so v petdesetih letih delovali v reškem gledališču. Najmlajše v društvu so poučevali glasbo in balet, nekateri teh nekdanjih učencev pa so še danes aktivni člani društva.

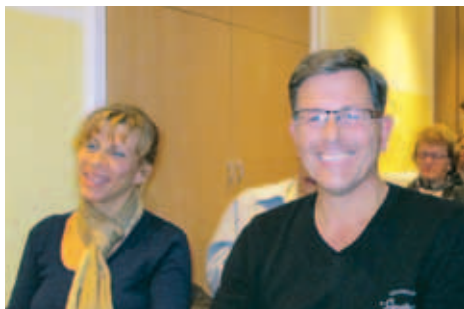
Novo vlogo je društvo dobilo po osamosvojitvi Slovenije in Hrvaške. V prvem mandatu je bil namreč tu sedež krovne organizacije, Zveze Slovencev na Hrvaškem; ta se je leta 1996 preselila v Zagreb in preimenovala v Zvezo slovenskih društev. Poleg tega so leta 1993 v KPD Bazovica začeli potekati konzularni dnevi, zaslužni, da je društvo postalo središče najrazličnejših informacij, vanj pa so pripeljali in z njim povezali številne rojake z Reke in okolice.

V celotnem obdobju 65 let se je zvrstila množica članov in skupin, sčasoma se je spreminjala tudi dejavnost, neprekinjeno deluje le pevski zbor. Aktivni člani, teh je danes okrog 150, so vključeni še v dramsko, planinsko, folklorno, plesno, mladinsko, fotografsko ali likovno skupino.

Vse foto: Marjana Mirković

Gabrijela Kuss Knez in Dragica Rizman.

Mirjana Rakamarić in Bojan Grlica.

Mnogi so v društvu, v katero je bilo vključenih več generacij iste družine, tako rekoč tudi odrasli.

O večletni dejavnosti društva je ob 60. jubileju leta 2007 izšla monografija z naslovom Slovenski dom KPD Bazovica avtoric Barbare Riman in Kristine Riman, napisana v hrvaščini, v društvu pa ob jubileju napovedujejo tudi skorajšnji izid v slovenskem prevodu in z dopolnjeno vsebino.

V prostorih Slovenskega doma na Reki že dvajseto leto zapored poteka dopolnilni pouk slovenskega jezika in kulture, organiziran v sodelovanju s pristojnimi ustanovami iz Slovenije; tam sta tudi sedeža svetov slovenske narodne manjšine na mestni in županijski ravni ter pisarna Urad za Evropo, ki je ob koncu leta 2012 spremenila status, iz podjetja postala društvo in se preimenovala v EU korak.

■ Marjana Mirković

23. november 2012, Darko Mohar: Od Punta do Siracuse

Obljubljeno – narejeno

Srečo imamo, da potujoči svoje vtise podelijo z nami. Ta stavek je že napisan, saj tako pristaja. Na razstavi fotografij je Darko obljubil predavanje o potovanju in obljubo je izpolnil. Na razstavi smo videli vrsto prelepih fotografij, na predavanju pa še tiste fotografije vmes in njihove opise.

Darko je predavanje o potovanju razdelil tematsko: morje, obale, mesta, kuha, hrana ribiči, trgi, cerkve in tu in tam prelepe gospodične...

Naj ponovimo: na pot so se 29. maja iz Punta na Krku odpravili Marko Murn, Zlatko Matić in Darko Mohar. Prepluli so Jadransko morje in ob italijanski obali po 33 urah prispeli v Termoli. Naslednje postojanke so bile Vieste, Trani, Bari, Brindisi, Otranto, Santa Maria di Leuca, Gallipoli, Crotone, Roccella Ionica, Taormina, Catania in končno Siracusa. Malo so se potepali tudi po obali in obiskali majhna in slikovita mesteca – za nekatera sploh nisem vedela, da obstajajo. V Santa Marii di Leuca se je posadki priključil še Mirko Ivančič.

Na predavanju nas je vse presenetil obisk celotne posadke jadrnice in njihovih soprog. Hvala, posadka. Hvala, jadrnica Tinga tinga (ali v prevodu Raj na zemlji).

Predavanje se je končalo v družabnih prostorih Slovenskega doma v prijetnem klepetu ob kozarčku, kakor se spodobi.

■ Jasna Zazijal-Marušić

30. november 2012, Slovenski dom KPD Bazovica

Margit Verderber

V društvu so predstavili monografijo in razstavo o prvi kočevski fotografkinji Margit Verderber (1903–1993). Gre za zanimivo osebnost, nadarjeno fotografkinjo pustolovskega duha, rojeno na Sušaku, ki se je fotografiji še kot najstnica zapisala v očetovem ateljeju v Kočevju. Znanje si je nabirala pri fotografih v Sloveniji, Avstriji in Franciji. Največ je delovala na Rabu, kjer je bila v času do druge svetovne vojne edina šolana fotografkinja in z razglednicami, vodniki in turističnimi prospekti za seboj zapustila dragoceno pričevanje o preteklosti otoka. Po vojni je krajši čas bivala na Reki, zatem pa se je ustalila na Dunaju, se zaposlila in prosti čas do pozne starosti preživljala na potovanjih.

Knjiga je izšla v slovensko-nemški in hrvaško-nemški izdaji, dvojezično je zasnovana tudi potujoča razstava, ki življenje in delo Margit Verderber predstavlja s preglednim in lepo oblikovanim gradivom na desetih panojih. Avtor knjige in razstave je Matjaž Matko, raziskovalec krajevne zgodovine in vodja Zavoda za ohranitev kulturne dediščine Nesseltal Koprivnik, ustanovljenega leta 2008, ki od lani deluje v javnem interesu RS. Osrednjo dejavnost, varstvo kulturne dediščine Kočevjarjev in njihovega jezika, promocijo vasi Koprivnik in Kočevskega izvaja z različnimi programi in dogodki na področju vzgoje in izobraževanja, kulture ter zdravega načina življenja, ukvarja pa se med drugim tudi s predelavo sadja, domačo in umetnostno obrtjo ter založništvom.

O razstavi in pripravi knjige je spregovoril Matjaž Matko, kulturni program, ki ga je s krajšim nastopom obogatil mešani pevski zbor KPD Bazovica pod vodstvom Zorana Badjuka, pa je

povezoval koordinator kulturnih dejavnosti v KPD Bazovica Vitomir Vitaz. Druženje ob ponudbi Zavoda za ohranitev kulturne dediščine Nesselstal Koprivnik, s katerim se je končal večer, je ponudilo tudi priložnost za pogovor avtorja z urednikom Rapskega lista in glasbenikom Hrvojem Hodakom z Raba, ki je tudi avtor predgovora v monografiji, ter znanim reškim fotografom Miljenkom Smokvino, ki je po avtorjevih besedah tudi zaslužen, da se je Matjaž Matko pred leti lotil podrobnejšega raziskovanja gradiva o družini Verderber.

Razstava je bila na ogled do 15. decembra.

■ Marjana Mirković

Matjaž Matko. Foto: Marjana Mirković

1. december 2012, PD Snežnik, Ilirska Bistrica

Občni zbor PD Snežnik

Dve leti sta hitro minili in spet so planinci PD Snežnik iz Ilirske Bistrice, katerega kolektivni član je tudi planinska skupina KPD Bazovica, morali voliti novo vodstvo. Čeprav se je zboru udeležilo malo bistriških planincev, je le bil sklepčen, tako da je nova predsednica (p)ostala Darinka Dekleva. Tudi v upravnem odboru je v glavnem vse ostalo po starem, saj ekipe, ki zmaguje, ni treba menjati. Od članov naše planinske skupine je v upravnem odboru ostal vodja Darko Mohar, v častnem razsodišču pa Andrej Grlica.

V dveh letih so bistriški planinci veliko naredili za vzdrževanje treh planinskih koč v njihovi lasti in izredno veliko pri delu s šolsko mladino. Skupinskih izletov za odrasle je bilo nekoliko manj, no, pri tej dejavnosti v društvo veliko prinesejo naši planinci.

Številni so skupni projekti, ki so jih izpeljali planinci obeh dru-

štev, od skupnega dela na planinskem šolanju, Planinske akademije in zimskega tečaja do sodelovanja pri izvedbi Planinske trilogije oziroma istočasnega vzpona na Triglav, Dinaro in Učko ob deseti obletnici naše planinske skupine. Pri poletnih mladinskih taborih v organizaciji PD Snežnik veliko pomagajo bazoviški vodniki. Tudi pri slavnostni proslavi delovanja naše skupine aprila 2012 je predsednica PD Snežnik veliko pomagala. Sklep občnega zbora je, da se bo skupno delovanje nadaljevalo tudi naprej.

■ Darko Mohar

2. december 2012, Učka pri sedmerih jezerih

Predzadnji skupni izlet planinske skupine

Kar nenadoma se je na prehodu Poklon napolnilo parkirišče in že smo bili pripravljeni na pohod.

Saj ni bil mraz, še sonček je po malem kugal skozi pahljačasto meglo. Pogumno smo po južni strani zavili v bukov gozd. Slišali so se le koraki, v tihoti zimskega pobočja Učke je tudi pogovor utihnil. Slišali smo le "čvenk", "čmok" – zvok korakov po razmočeni poti je edini zvok, ki ga poslušamo. Na polovici južnega pobočja Učke je začelo deževati, snežiti... oboje se je malo meša-

lo, ampak mi smo kar čofotali naprej. In potem je bila na sredi poti velika luža, kakor bi bilo jezero, in bili smo sklepčni, da je to prvo Učkarsko jezero.

In so se luže (jezera) kar vrstile, pa smo jih imenovali druga, tretja... prišli smo tudi do sedme. In nehalo je deževati. Kmalu bo Mala Učka, zapuščena vasica, hišice, ki so to nekoč bile, razmetane po pobočju Učke. In Izvir Mala Učka, ki živo žubori. Proti slemenu in Vojaku se je napolnila velika skupina planincev, njihovi glasovi so se samo slišali, zato smo mi, ki smo zamujali, počasi ob severnem pobočju Učke odšli proti Poklonu; še naprej je snežilo. Šum vode je utihnil, slišati je bilo le škripanje snega pod gojzarji.

V Planinskem domu na Poklonu je zadišala mineštra. Kakor Učka stabilna tudi v mineštri pomešana Istra in Primorje. Po mrazu in dežju se je prilegel krožnik mineštre in fino pecivo, delo pridnih Istrijank. Še zapeli smo in nazdravili snegu, ki je gosto padal na Poklon. Lep konec še lepšega dneva. ■ Jasna Zazijal-Marušič

Na Poklonu.
Foto: Darko Mohar

10. december 2012, PD Kamenjak

51. rojstni dan

Že tradicionalno so člani reškega Planinskega društva *Kamenjak* ob svojem rojstnem dnevu 10. decembra organizirali razstavo planinske fotografije. Ta je bila odprta v Narodni čitalnici na Korzu. 21 avtorjev je razstavilo 36 posnetkov, med drugimi sva Anita Hromin in Darko Mohar zastopala planinsko skupino KPD Bazovica. Anita Hromin je za posnetek z naslovom *Punta dei Scarperi* prejela dru-

go nagrado. Na razstavi je sodelovala še tretja članica Bazovice Mirjana Brumnjak, ki pa je tokrat zastopala svoje matično planinsko društvo, PD Opatija.

Odprtju razstave je sledila še predstavitev knjige Planinski učbenik Alana Čaplarja, glavnega urednika revije *Hrvatski planinar*. Znani hrvaški gornik je tokrat napisal knjigo, ki naj bi vsem zainteresiranim omogočila preprosto pridobivanje temeljnega znanja s področja planinstva. Po predstavitvi se je razvil še zanimiv pogovor avtorja in navzočega občinstva. ■ Darko Mohar

11. december, 2012, PD Opatija, Opatija

62. rojstni dan

Planinska skupina Bazovice bogato sodeluje s PD Opatija, saj so številni člani Bazovice tudi člani tega dolgoletnega opatijskega društva. Tudi na letošnji proslavi rojstnega dneva 11. decembra so člani Opatije predstavili svoje enoletno delo, pogosto povezano z delom PS Bazovica, predvsem pri izpeljavi zdaj že legendarne

Planinske trilogije oziroma sočasnega vzpona na Triglav, Sinjal na Dinari in Vojak na Učki kot najvišje vrhove Slovenije, Hrvaške in Kvarnerja. Tudi decembrski izlet okrog Učke je bil plod sodelovanja dveh društev. Planinci Bazovice so ob rojstnem dnevu prijateljem iz Opatije podarili knjigo Jožeta Miheliča *Dober dan, Triglavski narodni park*, ki naj bi jim prinesla veliko navdih pri načrtovanju pohodov v prelepe Julijske Alpe.

■ Darko Mohar

12. december 2012

Petelinjek, ob 12:12, na 1212 mnv

Nismo se dolgo pripravljali, saj je bila ideja za takšen izlet takoj sprejeta. Veliko dela je imel Zoran Bistričič, ki je vso reč organiziral, poskrbel za kosilo in pregledal pot.

Toda ko je on hodil po tej poti, ni bilo snega, zato se časi hoje niso ujemali.

Zbrali smo se na odcepu ceste proti Zgoranjim Poljanam, nedaleč od Babnega polja. Ni nam bilo vroče, saj je termometer kazal 20 stopinj pod ničlo. Po spluženem makadamu smo hodili okoli dva kilometra navzgor, po prijetni poti skozi praviljično zasnežen gozd. Na pol poti se je skozi drevesa prikazal beli slovenski Snežnik. Po dveh kilometrih smo zavili na gozdno cesto. Bili smo prvi, v 25 do 40 cm snega je bilo treba narediti gaz. V svežem snegu sta gazila Zoran Bistričič in Stanko iz Obalnega planinskega društva Koper, pomagali pa so vsi fantje – z nami so bili še Vinko, Rajko in predsednik društva Aldo. Pridni, pridni.

Mi zadnji smo hodili po tujih stopinjah. Bukovje in jelke so sklanjale svoje zasnežene veje proti nam. Če si se dotaknil drevesa ali odmaknil vejo, te je zasul sneg. Postalo je topleje, ogrela nas je hoja in skozi vejevje je pokukalo sonce. Hodili smo

po južnem pobočju. V dolini je ležalo Babno polje, zastrto z gosto meglo.

Bližala se je začrtana ura, gozdna pot pa se je kar nadaljevala. Telefonski klic z Radia Rijeka ob 12.12 je glavno skupino ujel pod vrhom. Zoran je težko dihal, ko se je javljal. Skupina je vrh zasedla z uro zamude, pa smo ga le!

Še malo številčk: skupno število pohodnikov 20, iz Kopra, Obalno planinsko društvo Koper, osem članov, in z Reke 12 članov planinske skupine Bazovica, PD Transverzalac in PD Kamenjak, pa so spet tukaj številke 20 in 12. Nič se nismo dogovarjali. Dan se je končal s kosilom.

■ Pisala, hodila in zmrzovala Jasna Zazijal-Marušič

Petelinjek.
Foto: Maruška Lenarčič

14. december 2012, Bistro Pumpa, Knežak

Vanja v Voloskem, razstava fotografij

V domačem ozračju v caffè baru Pumpa v Knežaku je Stojan Spetič iz Foto kluba Sušec iz Ilirske Bistrice odprl razstavo z naslovom Vanja v Voloskem. Nastala je v sodelovanju Fotografske skupine Bazovica in Foto kluba Sušec, ko sta ob mentorstvu Istoga Žorža kluba letos snemala fotomodel na več lokacijah v Voloskem. Iz naše fotografske skupine so se odprtja razstave udeležili Istog Žorž, Petra Aničič, Kristina Valkai in Antonia Macukat. Dogovorjeno je bilo, da bi razstava letos spomladi gostovala na Reki, v Bazovici. Prijetno druženje članov obeh foto klubov se je nadaljevalo pri kuharju Rihardu Baši z degustacijo odličnega domačega balakarja in okusne karamelne kreme.

■ Jasmina Dlačič

15. december 2012, Slovenski dom KPD Bazovica, Reka

Prednovoletna prireditev

Prednovoletna prireditev z ustvarjalnim in umetniškim nastopom je navdušila številne obiskovalce – goste, člane društva in simpatizerje. Z že tradicionalnim in bogatim programom, ki je predstavil le del široke ljubiteljske dejavnosti več skupin društva, je na najlepši način napovedala praznične dni ob božiču in novem letu.

V večer nas je uvedel vselej vedro razpoloženi koordinatorski nastop v društvu Vitomir Vitaz. Kot navadno je tudi tokrat s svojim sproščenim nastopom in šarmom duhovito povezoval program na način, brez katerega bi celoten večer gotovo izgubil velik naboj živosti in ustvarjalnosti. Prireditev so začeli udeleženci dopolnilnega pouka slovenščine in slovenske kulture, ki poteka v KPD Bazovica, vodi pa ga učiteljica Dragica Motik. Nastopajoči so se, ne glede na to, ali gre za začetno ali nadaljevalno skupino, izkazali z velikim znanjem, pridobljenim pri pouku, v jeziku in širšem poznavanju kulture. Za to je najzaslužnejša prizadevna Dragica Motik, ki se je skupaj z nastopajočimi potrudila in osmislila uvodni recital. S pesmijo, pogovorom, plesom in predstavitvijo znanja na odru smo dobili vpogled v del široko zasnovane dejavnosti in znanja, pridobljenega pri pouku.

Posebej so nas pri recitalu navdušile igralko Slavica Vuković

Slovo od tajnice. Foto: Anita Hromin

Bačič, Zdenka Kallan Verbanac, Ljiljana Čargonja in Glorija Segnan, ki so, tudi v ustreznih kostumih, uprizorile čarovnice s Cerkniškega jezera. Z izjemno očarljivostjo in dobro mimiko, z ročno izdelanimi lutkami iz cunj in s pesmijo so na odru oživile legendo, povezano z jezerom in nekdanj tam živim podvodnim možem. Ker je v okviru kulturne dediščine del pouka namenjen tudi slovenski ljudski pesmi, pa tudi popevkam, se je nastop s pouka končal s pesmijo; zapeli so Rasejo v strmi gori in Dan ljubezni, ki je postala že kar njihova himna.

Na odru so se zatem v ritmu istrskih plesov – od veselih in zabavnih do slavnostnih in tradicionalnih – zavrtele članice folklorne skupine, vselej vedre, zaigrane in gibčne, seveda skupaj s svojim edinim moškim članom, izrednim Nenadom Paničem. Pod zanesljivim vodstvom Nataše Grlica so plesalci znova navdušili, tudi s svojo podobo v tradicionalnih nošah, ki je skupaj z nasmejanimi obrazi in odlično izvedenim plesom požela val navdušenja.

V nadaljevanju programa je dramska skupina uprizorila komedije *Inkognito*, na besedilo humorista Ephraima Kishona in v režiji Renate Fugošič. Zdelo se je, da se je po več uspešnih predstavah dramska skupina za nekaj časa umaknila, zato so s svojo vrnitvijo na oder močno razveselili občinstvo v dvorani. Bilo je vredno čakati: članici Maris Široka in Ivana Baković sta z izvedbo humoreske na temo absurdnega srečanja vedre prodajalke kravat in lucidnega umetnika do solz nasmejali obiskovalce. Mladi igralki sta prepričljivo ponazorili dva zanimiva in zalo različna

Naš MePZ in zborovodja Zoran Badjuk.
Foto: Anita Hromin

lika, režiserka pa je pokazala velik talent, zato nestrpno pričakujemo naslednji nastop dramske skupine.

Večer je bil tudi priložnost za podelitev posebnega priznanja, ki ga je društvo kot zahvalo namenilo dolgoletni tajnici Zdenki Jelovčan, ki je to dolžnost ob izteku lanskega leta predala mladim močem.

Za požrtvovalno delo se je Zdenki Jelovčan v imenu društva najlepše zahvalil predsednik Milan Grlica s knjižnim darilom in prelepim šopkom cvetja ter ob tem duhovito dodal, da je s svojim pridnim delom "pospremila" kar tri, ne samo enega predsednika.

Program so v vedrem tonu nadaljevale članice plesne skupine društva in zaplesale v ritmu moderne plesne glasbe.

Seveda si programa društva ni mogoče predstavljati brez legendarnega mešanega pevskega zbora, ki ga vodi Zoran Badjuk. Spremljal ga je klavirski nastop maestre Vjere Lukšič in nas v čar predprazničnega ozračja popeljal s klasičnima pesmima, Sveta noč in Beli božič, ter s slovensko božično pesmijo Glej, zvezdice božje, končal pa s črnsko duhovno Kum ba yah. Izjemna kombinacija odlične glasbene izvedbe Vjere Lukšič ter čudovitih glasov in ubranega petja zbora je povsem raznežila celotno občinstvo.

Prednovoletno prireditev je s pozdravom in voščilom z najboljšimi željami za 2013 sklenil Vitomir Vitaz, druženje članov in gostov pa se je s pogovorom, pesmijo in plesom ob bogato obloženi mizi nadaljevalo še dolgo v noč.

■ Dimitrij Jelovčan Bulatović, prevod Marjana Mirković

22. december 2012, Dom obrtnikov, Poreč

Petletnica SKD Oljka

V dvorani Obrtniškega doma v Poreču je SKD Oljka praznovalo svojo peto obletnico. Zelo prijetno je bilo videti polno dvorano in izvedeti, da število članov narašča in da Oljka zdaj šteje več kot 100 članov.

Prijeten program se je začel s pozdravnima nagovoroma Rudija Merljaka iz Ura da Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter predsednice SKD Oljka Mirjam Pran. Slavnostni program se je

nadaljeval z nastopom članov društva: z recitacijami malih in velikih članov in harmonikarskim nastopom, program pa je obogatil še solistični pevski nastop članice SKD Ajda iz Umaga in koncert okteta Oktetek iz Ljubljane.

Vsi udeleženci programa so skupaj ustvarili zelo prijetno in domače ozračje ter lepo popestrili slovesnost. Proslave sta se poleg velikega števila članov SKD Istra iz Pulja skupaj s predsednico Klaudijo Velimirović udeležila še predsednik SKD Snežnik iz Lovrana Vasja Simonič in podpredsednica Slovenskega doma KPD Bazovica Jasmina Dlačič.

■ Jasmina Dlačič

6. januar 2013

Prva nedelja v novem letu: tradicionalni izlet v neznano Istro

Neizogibni izlet v Istro, ki ga organizirajo Mario in Diana Aničič ter Silvina in Ago Babahmetović, je znova uspel. Planinski skupini Bazovice so se priključili še drugi člani Bazovice in mislim, da jim ni bilo žal. Napolnili smo avtobus in skozi Učko odpotovali v Istro.

V Pazinu sta se nam priključila še Silvina in Ago in družčina je bila popolna. Neznana pot nas je peljala v Višnjan. Po poti je Mario odkril cilj in načrt izleta in, kot vedno, veliko povedal o krajih, zgodovini in legendah: najprej o Pazinu in Pazinski jami. In kakor nas je pot peljala proti osrednji Istri, tako se je nadaljevala tudi njegova pripoved. O Pazinu, Pazinskem kaštelu, Pazinski jami, Julesu Verneu, "Matijašu Sandorfu", Raškem pastirju... Za vso zgodovino, pripovedi in legende se bo treba odpraviti v Pazinsko jamo peš in tam ponoviti snov.

V Višnjanu nas je, prijetno presenečene, pričakal profesor Korado Korlevič. V predavalnici starega observatorija v Višnjanu je predaval o zgodovini observatorija, Višnjana in Istre. Veliko je pripovedoval o "kamenčkih, ki letijo okrog naše Zemlje, ter jo tu in tam tudi zadenejo, o straži observatorijev, iskanju meteo-

Pri sončni uri v Višnjanu.
Foto: Anita Hromin

Pogled v sonce pred novim observatorijem.
Foto: Darko Mohar

ritov in tistega, kar je od njih ostalo... Nadvse zanimivo in poučno predavanje. Predavanje je treba poslušati in si ga zapomniti. Prostori starega observatorija so danes učni center, ker je v bližnjem Tičnu zgrajen novi observatorij. Ogledali smo si sončno uro na trgu v Višnjanu in poslušali besede profesorja Korlevića.

17. januar, Slovenski dom KPD Bazovica

Rafael Samec, Simfonija matere Zemlje, razstava

Na prvi letošnji razstavi v društvu se je predstavil slovenski ustvarjalec Rafael Samec iz Brezovice pri Ljubljani. Večer, ki je privabil številne obiskovalce, je obogatil nastop mešanega pevskega zbora KPD Bazovica, ki ga vodi Zoran Badjuk, program pa je povezovala Zdenka Jelovčan.

Navzoče je nagovoril tudi avtor, ki je postal znan predvsem po izvirnem oblikovanju sveč, s čimer se je začela njegova umetniška pot. Kot je dejal, se je po večletnem vodenju aranžerske službe v tedanjem uspešnem podjetju Metalka kot prevelik individualist "skregal s kruhom in si zaželel več svobode, več kreacije, in začel izdelovati takrat moderne okrasne sveče". Po več uspešnih samostojnih razstavah – za izjemne dosežke na tem področju je dobil naziv Mojster umetnostne obrti – se je na pobudo umetnostnega zgodovinarja Mirka Juterška posvetil umetniškemu ustvarjanju in pripravil prvo samostojno razstavo, ki je imela tudi svojo zgodbo in bila "čisto neuporabna, namenjena zgolj bogatenju duha. Od tistega trenutka so bila moje razstave take, kot so približno danes, vedno so imele svojo zgodbo, vedno so imele neko

Pot nas je peljala do novega observatorija v Tičnu. Skozi že pripravljeni teleskop smo si ogledali Sonce, sončne pege in eksplozije na Sončevem površju. Stavba observatorija je zgrajena kot mešanica romanike, istrske kamnite gradnje in modernega teleskopa, vse pa se ujema s soncem, kalendarjem in z okoljem.

Polni vtisov smo se odpravili na pot proti Višnjanu. Pot je peljala skozi gozd in po približno uri hoje smo prispeli na glavni trg v Višnjanu.

Tradicionalni izlet se mora tradicionalno končati. Odpravili smo se v Bane pri Pazinu tam s pesmijo, plesom in ob nadvse dobri hrani dočakali noč in se vrnili na Reko.

To je bil že deveti pohod v Istro. Organizatorji že načrtujejo naslednji izlet.

■ Jasna Zazijal-Marušić

svojo temo, vedno nagovarjale človeka k razmišljanju o samem sebi, zakaj sem prišel na ta svet, kam potujem, od kod prihajam, in ti odgovori so bili verjetno vedno zakriti v zgodbe, ki so nastajale." Pretanjen občutek za lepoto, skladnost in harmonijo izražajo tudi njegova zadnja dela, skulpture v parafinu. V njem najraje ustvarja, pravi, v svojem raziskovanju in idejno bogatem ustvarjanju slikovitih in barvno bogatih eksponatov pa ga izvirno in plodovito spaja z drugimi materiali, tudi z barjansko zemljo in akrilom. Zanimiv izbor iz njegovega bogatega opusa s prepoznavno osebno noto in posebnim, čarobnim pridihom, manjše in večje slike ter skulpturalne forme smo imeli prilomnost videti tudi na razstavi v društvu,

Rafael Samec: Likovno ustvarjanje, naj bo to kakršno koli, pripomore k čistosti srca in misli.
Foto: Marjana Mirković

posnetke z nje pa je avtor, ki se uspešno posveča tudi fotografiji, že dan pozneje postavil na splet: <http://www.youtube.com/watch?v=9eBvpmhK9iA&feature=youtu.be>, sicer pa ima na naslovu www.samec.si tudi zelo zanimivo svojo spletno stran.

Rafael Samec razstavlja od leta 1978 in ima za seboj več kot sto predstavitev, del ciklov in razstav, od oktobra 2002 do julija 2007, pa spremlja tudi monografija. Obsežna, razkošno in lepo oblikovana publikacija, ki jo je umetnik podaril tudi društvu, je med obiskovalci naletela na veliko zanimanje; mnogi izmed njih so se ob njej zadržali z avtorjem v daljšem pogovoru o njegovem ustvarjanju.

Rafael Samec je tudi povedal, da s posebno skrbjo izbira prostore, v katerih se predstavlja, in tudi zato je bila njegova razstava decembra lani v cerkvi sv. Trojice v Kastvu nad Reko, ki ga je povsem očarala, zelo odmevna. V tem slikovitem mestecu se je

3. februar, Kozlek, Slovenija

4. zimski tečaj hoje

Po dveh enodnevnih zimskih tečajih na Platku je bil tretji na Sviščakih, za letošnji četrti tečaj pa je bil pripravljen vzpon na skoraj 1800 metrov visok Snežnik. No, slabo vreme je skoraj onemogočilo ponovno utrjevanje znanja. Cesta proti Sviščakom zjutraj ni bila splužena, po cesti je ležalo kar deset centimetrov snega in nekaj podrtih dreves, pihala je močna burja. Vodji tečaja Vladimir Dekleva in Tomaž Kaluža sta se nato odločila, da tečaj vendarle bo, a ne na Snežniku, temveč na bližnjem Kozleku nad Zabičami.

Tečajniki so letos poslušali o nevarnostih plazov, se učili uporabljati plazovni trojček, s pomočjo žolne iskati zasutega, s švicarsko metodo določati nevarnost plazov. Povzpeli so se še na 997 metrov visok vrh, s prekrasnimi razgledi predvsem proti Učki in Kvarnerju. V daljavi so zagledali Dolomite in Zahodne Julijske Alpe. V simpatični majhni planinski koči na Kozleku jih je pričakal odličen čaj, proti koncu se je pokazalo tudi sonce.

Znanja pa ninikoli dovolj, tako da sta za konec poletja in začetek jeseni v načrtu poletna tečaja, prihodnjo zimo pa bo spet tečaj, takrat že peti.

Darko Mohar

predstavil tudi 18. avgusta lani z razstavo v loži. Potekala je v okviru prireditve z naslovom Pod ložo, nad vsemi, in na pobudo tamkajšnje organizatorke vrste kulturnih dogodkov, rojakinje Mojce Knez Trobec ter v sodelovanju z mestnimi oblastmi in turističnim društvom iz Kastva. Na Hrvaškem je sicer večkrat razstavljal, denimo v Narodnem muzeju v Labinu (Iz sobice mojeg srca, 1.–26. februar 2005), Krajevnem muzeju v Buzetu (Iz sobice mojeg srca, 10. junij–25. avgust 2005) in Mestni galeriji v Crikvenici (Plahi oblici, 12.–26. julij 2006), sodeloval pa je tudi z rojaki iz SKD Istra v Pulju.

V prihodnje napoveduje razstavo z naslovom Pogrinjki malo drugače, ki bo v gradu Podsreda. Na ogled bodo čipke, Rafael Samec pa bo sodeloval s svojimi umetniškimi skulpturami iz tankih plasti parafina, v sozvočju s čipko. Z ustvarjalnostjo avtorja, ki se, kot je zapisala Stanka Gačnik, "vsakič znova uglaši in prelje v harmonijo materije, oblik, barv, lepote, umetnosti".

Marjana Mirković

25. januar, Slovenski dom KPD Bazovica

Hribi 2011

Darko Mohar je kot vodja planinske skupine KPD Bazovica pripravil pregled dogajanj, organiziranih v letu 2011. Kot nam je povedal, so pozornost namenili predvsem izobraževanju, ki je potekalo v okviru drugega zimskega tečaja in planinske akademije, omenili so tudi sodelovanje pri obnovi Poti prijateljstva Snježnik – Snežnik in na srečanju Prijateljstvo brez meja (2011 v organizaciji tržaških planincev). Poleg nekaterih tradicionalnih dogodkov, kot so Ženske v hribe in Pohod bazoviških junakov ter izleti v Istro, na Krk, Učko in Čičarijo, so organizirali še izlet na Lastovo, ogled Kvarnerja z morske strani, obisk Dolomitov in izlet na Vršič. Med osrednjimi dogodki je bilo odprtje prve etape Reških sprehajalnih poti, za kar so bili planinci KPD Bazovica zaslužni skupaj s PD Duga ter PD HP in HT Učka. Svoje delovanje so predstavili tudi z razstavo umetniške fotografije, v sodelovanju s Planinsko zvezo Slovenije so v KPD Bazovica postavili razstavo Življenje pod Triglavom in predvajali film Sfinga, med predavatelji pa je veliko pozornost zbudil Davo Karničar, ki je skoraj do zadnjega kotička napolnil dvorano reškega Art kina.

Povzeto po sporočilu Darka Moharja

Hribi 2011,
Pot prijateljstva.
Foto: Darko Mohar

6. februar, Slovenski dom KPD Bazovica

Obisk državnozbornske komisije

Delegacija Komisije državnega zbora RS za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu se je v okviru dvodnevne obiska na Hrvaškem sešla s predstavniki slovenskih organizacij na Reki in v Primorsko-goranski županiji.

Predsednik komisije Franc Pukšič, ki sta ga na obisku spremljala podpredsednica komisije Tina Komel in sekretar Tomislav Malnarič, v delegaciji pa je bil še predstavnik Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Rudi Merljak, je na kratko predstavil dejavnost tega parlamentarnega telesa. V pogovoru, je bilo slišati pohvale o dobrem sodelovanju z lokalnimi in regionalnimi oblastmi ter dobrih odnosih med slovenskimi organizacijami, pa tudi obžalovanje, da slovenska manjšina na Hrvaškem ne pre-

Gostje in predstavniki slovenskih organizacij.
Foto: Anita Hromin

9. februar, Slovenski dom KPD Bazovica

Kulturni praznik

Navzoče tudi Dragica Motik, Anita Hromin in Mirjana Brumnjak.
Foto: Marjana Mirković

Prireditev ob kulturnem prazniku je tudi letos do zadnjega kotička napolnila dvorano Slovenskega doma KPD Bazovica in razveselila rojake, ki so prišli tudi iz okoliških krajev.

Slovesnost se je začela z odprtjem razstave fotografij na temo vode z naslovom *Zasvojena z modrino* Anite Hromin, večletne aktivne članice planinske in fotografske skupine, ki že leta vestno in uspešno v objektiv lovi tudi podvige planincev in dogodke v društvu. Že vrsto let večino dogodkov vestno, z veseljem in tudi uspešno fotografira, tako je sčasoma postala tudi stalna sodelavka glasila, najprej pri Kažipotu, zdaj v Sopotjih. V okviru fotografske skupine KPD Bazovica in samostojno je sodelovala na več razstavah in natečajih ter bila tudi nagrajena. Njena samostojna razstava, odprta tik pred osrednjo prire-

more nobene kulturne, izobraževalne ali znanstvene ustanove, da na filozofski fakulteti še ni zaživel napovedani Center za manjšinske študije, namenjen tudi raziskovanju slovenske manjšine, in da na Reki ni lektorata za slovenščino. Odprto je tudi vprašanje novinarskega sodelovanja na spletni strani MMC RTV Slovenija, namenjeni Slovincem v sosednjih državah. Za želje, kot so zagotovitev zadostnih lastnih sredstev kot pogoj za sodelovanje na razpisih za evropska sredstva, stalno zaposlene in strokovno podkovane osebe v vseh slovenskih organizacijah, vnovična vzpostavitev koordinacije manjšinskih svetov in predstavnikov, urejevana spletna stran, posredovanje informacij ter oživitve stikov med nekdanj pobratenimi mesti, Ljubljano in Reko, če naštejemo samo nekatere, pa bodo morale poskrbeti slovenske organizacije same, s skupnimi močmi in v svojem okolju. Priložnost za razpravo o tem bo morda tudi srečanje, predlagano ob koncu obiska in napovedano za bližnjo prihodnost.

Marjana Mirković

ditvijo v počastitev kulturnega praznika, je bila lep uvod v slovesen večer in je tudi med poznejšim druženjem zbudila veliko zanimanje, avtorica pa prejela več čestitk in pohval.

Anita Hromin

Kot je med drugim rečeno v katalogu, izdanem ob tej priložnosti in ki ga je grafično oblikoval Andrej Hromin, je Anita Hromin med tistimi ljudmi, ki jim je podeljen poseben, nevsakdanji pogled na svet. Zato ne preseneča, da motivom, ki jih v svoj objektiv ujame kot vsakdanje prizore, pričara pridih nenavadnega. Osrednja tema razstave so lepote narave, v prepletanju svetlobe, neba in oblakov, zemlje in predvsem vode. Voda kot prvinski stik z naravo, bodisi posneta v mestnem kopališču, prostranstvu morja ali gorskem jezeru skupaj z vrhovi planin, na fotografiji Anite Hromin obstane v trenutku večnosti in nepovnljive lepote.

Sledil je zanimiv in bogat program: v prvi del v znamenju Prešerna ga je s krajšim nastopom uvedel mešani pevski zbor KPD Bazovica, ki ga vodi Zoran Badjuk, sledil je nastop folklorne skupi-

ne. Ob spremljavi harmonikarja Ivana Simića in basista Ivana Hareja so člani zaplesali venček slovenskih plesov, vsestransko aktivna člana KPD Bazovica Dragica Rizman in Zvonimir Stipetić pa sta predstavila Prešernovo Železno cesto v pevski izvedbi, kar je bilo prijetno presenečenje. Posebej pa je presenetil nastop reške skupine dopolnilnega pouka slovenščine in slovenske kulture, ki je pod vodstvom učiteljice Dragice Motik, tudi avtorice scenarija, uprizorila Pogovor med ljubljanskimi meščani in Primožem Trubarjem, s sporočilom, da bi se slovenščina še dolgo slišala in živela med nami ter nas tudi preživela. Na odru so se uspešno predstavili učenci vseh generacij, od osnovnošolcev do upokojencev – nekateri izmed njih prvič – Nerina Bratović, Lili Čargonja, Dubravka Dijanić, Ante Fučak, Barbara Jurčić, Fran Kalčič, Majda Lušetić, Domagoj Majić, Katarina Mihelčić, Loredana Mihelčić, Loredana Mohorovičić, Gordan Norčić, Gorana Pecirep, Milica Pejović, Gloria Segnan, Robert Simčić in Zdenka Kallan Verbanac. Nastopajoči in Dragica Motik so za lep in truda poln nastop dobili številne pohvale in čestitke.

V drugem delu večera je povezovalc Vitomir Vitaz oder prepustil gostom iz Ilirske Bistrice, recitatorju in povezovalcu Igorju Štembergerju, ženski pevski skupini Kalina in duetu romantikov, kantavtorju Toniju Škrlju iz Knežaka in harmonikarju Kristjanu Deklevi.

ŽePS Kalina vodi Janja Konestabo in uspešno deluje že sedem let. Trinajst pevk iz okolice Ilirske Bistrice družijo velika ljubezen do petja, predvsem slovenskih ljudskih pesmi, ki so jih ponesle tudi na tuje, toplo pa so bile sprejete tudi v dvorani

Nastopajoči udeleženci DPS.

Slovenskega doma na Reki. Igor Štemberger je ob tej priložnosti tudi recitiral poezijo mladih bistriških literatov: Noč Maje Turko-
vič, V imenu neba Patricije Dodič in Pičla ničla Aleksandra Bole-
noviča.

Vitomir Vitaz in gostje iz Ilirske Bistrice.

Foto: Marjana Mirković

Program, ki je po mnenju številnih obiskovalcev tokrat zaslužil vse pohvale in najboljše ocene, se je v vedrem tonu končal z nastopom kantavtorja Toneta Škrlja in harmonikarja Kristjana Dekleve, tudi z glasbo Iztoka Mlakarja, večer pa se je nadaljeval z druženjem in pesmijo ter v snovanju novih dogovorov.

Marjana Mirković

Tea Tadej, nova tajnica KPD Bazovica

Tajniško mesto v KPD Bazovica je z novim letom prevzela petindvajsetletna Tea Tadej, po izobrazbi univerzitetna diplomirana oblikovalka, ki je študij končala na ljubljanski akademiji za likovno umetnost in oblikovanje, oddelek za oblikovanje, smer industrijsko oblikovanje. Družina je po očetovi strani z Bistriškega, iz Dolenj pri Jelšanah. V društvo se je včlanila pri šestnajstih letih – razlog je bilo učenje slovenščine –, kmalu pa se je začela ukvarjati tudi z drugimi aktivnostmi, tako da je že od samega začetka tudi članica mladinske skupine.

Za delo tajnice se je odločila v želji, da po svojih močeh in z veseljem prispeva k delovanju društva, delo pa je zanjo tudi izziv, da se nauči veliko novega in pridobi izkušnje na področju kulturnih dejavnosti, manjšinske problematike in civilne družbe nasproh ter naveže stike z zanimivi ustvarjalci in sodelujočimi v tem okviru. Stik: Tea Tadej, Slovenski dom KPD Bazovica, Reka, e-pošta: tajnistvo@bazovica.hr

29.–30. november, Euroherc/Mestna hiša, Reka

Dan državnosti BiH

Svet bošnjaške narodne manjšine Mesta Reka je dan državnosti Bosne in Hercegovine proslavil 29. novembra s tribuno z naslovom Zamolčana resnica, ki je potekala v dvorani Euroherca, in dan pozneje v Mestni hiši s predstavitvijo knjige *The War is Dead, Long Live the War*, katere avtor je Ed Vulliamy.

Vabilu predsednika bošnjaškega sveta na mestni ravni g. Mensurja Ferhatovića sem se kot predsednik Sveta slovenske narodne manjšine Mesta Reka odzval spodaj podpisani in slavljencu ob tej priložnosti podaril monografijo o rojaku, reškem gledališčniku Alojzu Useniku.

Knjigo *The War is Dead, Long Live* je avtor Ed Vulliamy, sicer novinar časopisov *Observer* in *Guardian*, osebno predstavil z besedami, da *"to ni knjiga o vojni, marveč o ljudeh tistega časa, časa obupa, bede, ubijanja, preživljanja, smrti in pobega. Časa taborišč, strahot in nečlovečnosti, kot je bila Omarska, časa generala Mladića in njegovih morilcev, časa, o katerem redkokdo želi več govoriti, časa, ki si ga vsi želimo čim prej pozabiti."* Ne glede na celotno simultano prevajano predavanje je bilo zanimanje navzočih zelo pozorno. Svoj prispevek k promociji sta dodala še predstavnica za stike z javnostmi sodišča v Haagu Nerma Jelačić in preživeli taboriščnik iz Omarske in Manjače, Satko Mujagić. Spregovorila sta o takratnem strahotnem času, svojih spominih na preživete težke dni. Predstavitev je vodila novinarka Hrvaškega radia (HR) Helena Anušić.

■ Boris Rejec

1.–3. december, Mestna hiša, Reka

100 let neodvisnosti Albanije

Organizacije albanske narodne manjšine na Reki so ob obletnici neodvisnosti Republike Albanije organizirale okroglo mizo in slavnosten večer ob albanski glasbi, slovesne maše, posvečene Albancem in Albaniji, in znanstveno akademijo, ki je 3. decembra potekala v reški Mestni hiši.

Predavanja na akademiji so predstavili albanski veleposlanik na Hrvaškem dr. Pellumb Qazimi, prof. Muhamet Mala in prof. Jahja Drancolli iz Prištine na Kosovu ter dr. Željko Bartulović z reške

pravne fakultete. Številne navzoče so nagovorili predsednica mestnega sveta Reke ga. Dorotea Pešić Bukovac, veleposlanik Kosova na Hrvaškem Valdet Sadiku in predstavnik PGŽ Gianni Juras. Program je povezovala novinarka HR Helena Anušić, novinarka Hrvaškega radia, v kulturnem delu pa so nastopili albanski umetniki in s svojim petjem obogatili slovesnost.

Svet slovenske manjšine Mesta Reka se je v okviru večletnega sodelovanja odzval vabilu sorodne organizacije albanske manjšine. V imenu sveta sem čestital organizatorju in predsednici Sveta albanske narodne manjšine Mesta Reka Suadi Shahini in tudi ob tej priložnosti podaril monografijo o Alojzu Useniku.

■ Boris Rejec

12. december
Slovenski dom KPD Bazovica

Svet SNM Mesta Reka, seja

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka se je ob koncu leta sešel na zadnji seji v letu, osmi v mandatu 2011–2015. Kot je sporočil predsednik sveta Boris Rejec, so bili navzoči skoraj vsi člani. Po točkah dnevnega reda so povzeli dejavnost v letu 2012, od udeležbe na proslavi ob stoletnici smrti Josipa Gorupa v Slavini do zanimivega predavanja članice zagrebškega Slovenskega doma Polone Jurinić novembra na sedežu sveta. Člani so sprejeli načrt dela za leto 2013, ki predvideva nadaljevanje dosedanjega dela, vodstvo pa želi tudi okrepiti sodelovanje z drugimi sveti na mestni ravni.

S seje sveta na mestni ravni.
Foto: Jasmina Dlačić

Bili smo gostitelji visokih predstavnikov iz Slovenije

Visokim gostom iz Slovenije so naši otroci predstavili, kaj znajo in kaj se učijo pri dopolnilnem pouku slovenščine v Čabru.

16. novembra je v Čabar prišla ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmila Novak. Njen gostitelj, SKD Gorski kotar in njegov predsednik gospod Slavko Malnar, sta pripravila raznovrsten in celodnevni program in ministrici ter preostalim gostom pomagala spoznavati okolje. Vsi smo jim pokazali, kako živimo, kje so prednosti in težave, kje so lepote našega naravnega in kulturnega okolja, kako se lotevamo ohranitve naših zgodovinskih vrednot, kako poskušamo ohranjati tudi vrednote gastronomske ponudbe čabranskega kraja, kje so možnosti za povezovanje slovenske in hrvaške skupnosti in obeh držav in podobno.

V delu programa so naši otroci, učenci dopolnilnega pouka slovenščine iz Čabra, ki so del SKD Gorski kotar, visoke goste počastili s svojim kulturnim nastopom. Scensko igrico, pravljico in slovenskimi otroškimi ter ljudskimi pesmimi so razveselili vse navzoče. Pokazali so, kako se slovenski jezik ohranja tudi na Hrvaškem in kako se ga z veseljem vsak četrtek in petek tudi redno učijo oziroma učimo. Seveda je vse to mogoče ob zanimivih idejah

in naši ustvarjalni učiteljici, ki nas poučuje ne le o pravilih slovenskega jezika, temveč tudi o lepotah Slovenije in načinih, kako v našem okolju ohraniti pripadnost slovenstvu.

Pri vsem tem smo tudi starši učencev aktivni, saj nas naša učiteljica vključuje v vse dejavnosti pri in ob pouku. Tako imamo dober pregled nad vsem, kar se pri pouku dogaja. To je tudi lepa priložnost za nas starše, da učiteljici v njenih prizadevanjih pomagamo in smo povezava med dopolnilnim poukom slovenščine in našim društvom.

Eni Ožbolt, mati dveh učenek in tudi sama učenka dopolnilnega poukaslovenščine v Čabru.

Ministrica z gostitelji in nastopajočimi.
Foto: Željko Loknar

Pouk na način, ki mi je všeč

Pouk preteklega ponedeljka mi je bil zelo všeč. Ne spomnim se, da sem že kdaj imel priložnost sodelovati kje pri podobnem pouku, in menim, da je bil imeniten. Zelo lepo je videti, kako se starejši in mlajši družijo skozi aktivnosti, se lepo zabavajo in naredijo kaj koristnega. Tudi naučili smo se zelo veliko stvari, vsaj jaz sem se.

Ne znam kuhati in pripravljati kolačev, ampak je smešno, da je to prvi recept, ki ga zdaj znam na pamet.

Všeč mi je tudi, kako naš pouk neguje celotno kulturo Slovenije; zadnjič pa me je zelo zanimala tista karta Slovenije s kolači in jedmi. Vidim, da Slovenija vlaga

v poučevanje svojih ljudi o svoji kulturi, in to mi je tudi všeč. Zelo interaktivno in koristno je imeti takšne stvari doma ali pri pouku.

Pri pouku se mi je zdelo, kot da sem v kakšni družini, kje na enak način vadijo šege in jezik od drugih ali starejših ljudi. Se vidi, da je naše slovensko združenje zelo aktivno in dobro povezano, ker se ljudje lepo razumejo in družijo.

Zelo je pomembno in koristno, da se pri pouku pogovarjamo o aktualnih temah, ker bi sami težko prišli do vseh informacij, ki smo jih do zdaj dobili pri pouku. Vse je odvisno od načina poučevanja, ki je zelo kakovostno, ker vsi sodelujejo in si zapomnijo veliko stvari.

Nikoli nisem toliko vedel na primer o martinovanju, ampak zdaj vidim, koliko stvari se o tem lahko pove.

Gordan Dorčić, študent 5. letnika medicinske fakultete na Reki

Drvarka Frančiška

Sedim ob kavarniškem oknu, opazujem ljudi, ki brez ciljno tavajo, ulica je mokra, sonca ni, vendar odnekod le zadiši morje. Zdi se mi, da je vse zaščiteno s sivkastim pajčolanom, ki kar varuje pred umazanijo, vsaj navzven. Tukaj, ob oknu, sama, tu je varno. Lahko samovšečno razmišljam, kako me pretekli čas ni preveč poškodoval, samo moški me več ne gledajo toliko kot nekoč. Kakšen zdolgočasen in utrujen starček me pa le opazi, jaz pa se v sebi porogljivo nasmejem in blodim v mislih nazaj. Vrtljak se zaustavlja, meni se ne da vrteti kar naprej. Misel je prišla nenadoma, preblisk pomladnih barv in jaz, deklica, sanjarim in obletavam kot metulj, raziskujem sočnost življenja, čudež mavrice, to je bila moja svetloba. Takrat sem še nedolžno ljubila, a moj angel varuh je bila moja babica Frančiška.

Imela je mehke roke, delala je pa trdo po cele dneve in nekako ohranjala našo razrvano družino skupaj. Razen pozimi sem po vse dneve hodila povsod z njo, največ pa sva blodili po hostah in pobirali vse, kar se je dalo. Učila me je živeti.

Mehkoba jeseni je pa poseben čas, takrat je moja Francka začela pobirati suha drva, vse je zložila v veliko butaro in ne vem, kako je to težko breme, skoraj do tal pripognjena, nosila do doma.

Nekje v možganih mi je vrtala misel, da ni pravično življenje, nisem pa bila dovolj pripravljena pomagati in vzeti na svoj mladi hrbet del revščine in ponižanja.

Mladost je lahkotna in lahkoživa, vendar tako mora biti.

Ko sva, zame prepočasi, prišli do mesta, sem nepremagljivo pohitela naprej, samo da sem bila čimprej doma. Pustila semjo daleč za seboj, pripognjeno starko pod butaro suhljadi. Bala sem se oken na glavnem trgu, tihe porogljivosti ljudi na cesti, sovražila sem žig revščine.

No, kakorkoli, počakala semjo na dvorišču in kot polit kužek in brez besed sva se osvobodili butare suhljadi, ona s hrbta, jaz pa iz duše.

Ampak bolečina traja, vem svoj dolg, in danes, daleč od groba moje Frančiške, se še zmeraj počutim nizkotno. Zamudila sem čas, da bi pokazala dovolj ljubezni, hvaležnosti...

Bog me je kaznoval in jaz sem se nalezla pobiranja suhljadi; narava je moja cerkev, samo gozdni sladki zrak me še drži pokonci. Smehljaji cvetic na oknih moje hiše pa pošiljajo pozdrave Francki tam nekje med svetniki in angeli.

Metka Rostan-Benussi

9.–10. november 2012, MF, Reka

Reka in Rečani v zgodovini medicine

Vokviru večletnega sodelovanja med znanstvenim društvom za zgodovino zdravstvene kulture Slovenije in sorodnim hrvaškim društvom so se tudi letošnjega srečanja Reka in Rečani v zgodovini medicine udeležili gostje iz Slovenije. Že trinajsto srečanje je potekalo 9. in 10. novembra; prvega dne se je v dvorani medicinske fakultete (MF) na Reki zvrstilo trideset predavanj, drugi dan pa so udeleženci namenili strokovno-znanstvenemu izletu z naslovom Po liburnijskih poteh zgodovine medicine in obiskali Lovran, Mošćenice in Brseč.

Nastja Svetina, Duša in Janez Fischinger, Zvonka Zupanič Slavec, Vesna Pešič, Jurij Košir in Urška Šajnovič.
Foto: Marjana Mirković

Posebej zanimivo je bilo predavanje o slikarki Stephanie Glax de Stadler, hčerki dunajskega zdravnika in balneologa Juliusa Glaxa (1846–1922), zaslužnega za razvoj zdraviliškega turizma in nasploh za čudovito in mondeno podobo Opatije na začetku dvajsetega stoletja. Potomka njegove družine, Duša Fischinger, živi v Ljubljani in je dobra poznavalka obsežne in bogate družinske zgodovine, pa tudi večletna tajnica Znanstvenega društva za zgodovino zdravstvene kulture Slovenije. Svoje pradedka je na Reki predstavila decembra 2010, tokrat pa je spregovorila o njegovi hčerki, svoji stari teti, slikarki Stephanie Glax de Stadler, ki je ustvarjala v obdobju med obema vojnama. Predavanje je popestrila s slikovnim gradivom večinoma iz družinskega arhiva, razglednicami, nalepkami, slikami, risbami, izrezki iz časopisov in vodniki, ki so takrat izhajali v nakladi petnajst tisoč izvodov! Stephanie Glax de Stadler je zastopana v leksikonih in katalogih z razstav ter drugih publikacijah, njena dela so bile med drugim predstavljena na razstavih v Opatiji, o njej pa je v časopisu Sušačka revija decembra 2003 (številka 44) pisal tudi kustos reškega mestne-

ga muzeja Ervin Dubrović in ob tem spomnil na takratno razstavo v Zgodovinskem mestnem muzeju na Dunaju z naslovom Dunajska plakarna umetnost okrog leta 1900. Poleg znanih plakatov

slavnih dunajskih umetnikov takratnega obdobja so se ob delih denimo slavnega Gustava Klimta pojavili tudi njeni plakati iz muzejske zbirke, nastali 1911 in 1912, povezani z Opatijo, pomembni tudi kot začetek turističnega plakata.

■ Marjana Mirković

10. november 2012, Knjižnica, Čavle

Hinko Simonich

Na dobro obiskanem večeru v knjižnici so predstavili novi deli mladega ustvarjalca na glasbenem in literarnem področju ter raziskovalca kulturne dediščine Zdravka Plešeta: njegovo drugo pesniško zbirko z naslovom Ljubezen in knjižico Hinko Simonich, ki govori o reškem virtuozu na violini, skladatelju in izjemno uspešnem organizatorju reškega glasbenega življenja ob koncu devetnajstega in na začetku dvajsetega stoletja. Obe deli je likovno obogatila in o tem spregovorila akademska slikarka Morena Brnčić.

Gost večera je bil Ivo Simonić, ki je s pobudo za strokovno obravnavo gradiva in ponudbo družinskega arhiva zaslužen za objavo publikacije in oživljanje spomina na svojega deda Hinka Simoniča. K temu ga je pred leti spodbudil koncert v marmorni dvorani nekdanje guvernerjeve palače na Reki, ko je Zdravko Pleše s sestro Snježano še kot srednješolec izvajal glasbo Hinka Simoniča. Kot dober poznavalec družinske zgodovine je Ivo Simonić v krajšem pogovoru tudi tokrat povedal več zanimivih podatkov o svojem dedu, rojenem v Zagrebu v družini, ki izhaja iz Bele krajine, vasi Gradac pri Metliki, od koder je Hinkov ded Johannes Simonich, po poklicu usnjari, leta 1815 prišel na Reko in na Fiumari ustanovil tovarno za predelavo usnja. Hinkov oče Vatroslav si je delo poiskal v Zagrebu in v ulici Nova

Ves odprl usnjarski obrat; ta je pozneje prerasel v znano tovarno čevljev Astra. Zaradi njegove prezgodnje smrti in denarnih težav v družini s sedmimi otroki je Hinka posvojil očetov brat na Reki, ki ni imel potomcev. Hinko Simonić je dobil dobro izobrazbo, kot trgovski potnik svoje tovarne je veliko potoval po Avstro-Ogrski, kjer je tudi veliko koncertiral, pogosto v dobrodelne namene, in med drugim prispeval tudi za graditev Tartinijevega spomenika na osrednjem piranskem trgu. Bil je glasbeni amater, ki pa je dosegel visoko raven. Skladal je skladbe za violino in klavir, igral je predvsem violino, imel je dva instrumenta znamk Amati in Stradivari, posebej uspešen pa je bil kot organizator koncertov in je na Reko med drugimi pripeljal tudi slovitega pianista Arturja Rubinsteina.

Zanimiv večer je povezoval Zdravko Pleše in ob tej priložnosti prebral več pesmi iz zbirke Ljubezen ter nastopil v glasbenem delu programa, v katerem sta zaigrali tudi sestri Snježana Pleše Žagar in Vjekoslava Pleše s hčerkama.

■ Marjana Mirković

Sodelujoči na uspešnem večeru.
Foto: Marjana Mirković

16. november 2012, Gorski kotar

Obisk ministrice

SKD Gorski kotar je organiziralo obisk ministrice za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmile Novak. Ta se je srečala z rojaki v Čabru in si ogledala vsa mesta razen Gerova, je sporočil predsednik SKD Gorski kotar Slavko Malnar. Del njegove obsežne in zanimive predstavitve bomo objavili v prihodnji številki.

V Prezidu so jo sprejeli člani društva in jo seznanili z dejavnostjo in težavami, s katerimi se srečujejo na tem obmejnem delu. O zgodovini kraja je spregovoril raziskovalec in dober poznavalec krajevne zgodovine ter pisatelj Slavko Malnar, Milka Ožbolt pa je predstavila delo prezidskega društva za zdravo življenje Truhovica. Gostoljubni domačini v Prezidu so ob tej priložnosti poskrbeli tudi za dobro pogostitev, v okviru obiska pa si je Ljudmila Novak med drugim ogledala še krajevno zbirko in

hišo Vesel kot pričevanje o tamkajšnji dediščini ter sirarno OGP družine Pintar v Tropetih, v mestni hiši v Čabru pa se je sešla z županom Željkom Erentom. Ljudmila Novak si je ogledala še nekatere krajevne znamenitosti, med drugim tudi etnološko zbirko rodbine Čop Palčava šiša v vasi Plešče, kjer je vodja Marko Smole spregovoril tudi o dolgoletnih povezavah teh danes obmejnih krajev in znova opozoril na možnosti njihovega

kulturnega in turističnega razvoja. Oglevala si je tudi tamkajšnjo župnijsko cerkev in cerkev na romarski Sveti gori ter Mali Log Petra Klepca.

▮ Predsednik SKD Gorski kotar Slavko Malnar prevod in priredba Marjana Mirković

12. december 2012, PPMHP, Reka

Jurij Georg Vega (1754–1802)

Vpredverju Pomorskega in zgodovinskega muzeja Hrvaškega primorja (Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja Rijeka, PPMHP) so v sodelovanju s Tehniškim muzejem Slovenije (TMS) predstavili potujočo razstavo Jurij Georg Vega. Jurij Vega spada v krog mednarodno pomembnih ustvarjalnih osebnosti, ki so zaznamovale prvo obdobje industrijske revolucije. Matematik, inženir in topničar je širši javnosti znan predvsem po logari-

temskih tabelah, ki so jih po vsem svetu uporabljali skoraj dve stoletji. Kot častnik v avstrijski vojski je Vega deloval tudi kot pedagog – na artilerijskih šolah je poučeval matematične predmete in napisal več učbenikov; še zlasti pomembno je njegovo delo na področju balistike. Znano je tudi njegovo zavzemanje za uvedbo enotnega desetiškega merskega sistema, ki so ga v avstrijskih deželah uvedli šele tri četrto stoletja po njegovi smrti.

Navzoče je nagovoril direktor TMS dr. Orest Jarh, tudi vodja projekta te razstave, ki jo je oblikovala arhitektka Minči Prajnc – Šarler, avtor vsebinske zasnove je raziskovalec zgodovine znanosti in tehnike dr. Sandi Sitar, modele fizikalnih naprav pa je po slikovni dokumentaciji in opisih v Vegovem učbeniku izdelal Janko Samsa. Gre za trinajst modelov, ki so hkrati fizikalna učila in historične replike, narejeni po originalnih načrtih.

▮ Marjana Mirković

Miroslav Matešić,
Silvano Skočaj in dr.
Orest Jarh.
Foto: Marjana Mirković

12. december 2012, Narodna čitalnica, Reka

Gorači – Gerjansku, predstavitev knjige

Ivan Janeš, Slavko Malnar, Andrija Zbašnik, Ivan Zbašnik in Verena Tibljaš. Foto: Marjana Mirković

Vorganizaciji Društva Goranov in sodelovanju z mestno knjižnico na Reki je bila v Narodni čitalnici predstavljena knjiga Gorači – Gerjansku avtorja Slavka Malnarja. Knjiga je bila 6. oktobra lani že predstavljena v goranskem zaselku (Sopotja 4, 2012), o katerem izčrpno govori in popisuje tudi vse priimke. Navzoče je pozdravila knjižničarka Verena Tibljaš, o knjigi pa so spregovorili predsednik čabrske podružnice Matice hrvaške Ivan Janeš in avtor, program pa je povezoval Ivan Zbašnik iz Društva Goranov. Zanimiv večer se je tudi tokrat iztekel z živahnim pogovorom nastopajočih z obiskovalci, večinoma doma iz Gorskega kotarja.

16. december 2012, Mestna hiša, Matulji

Glina in ethnos, razstava keramike

V mestni hiši so odprli razstavo ume-
tneške keramike z naslovom Glina in
ethnos, ki je spadala v sklop prazničnih
dogodkov z naslovom Božični teden. Na
ogled so bila dela keramikov društva In-
terinova, tokrat na temo etnografskih
motivov materialne in duhovne krajevne
dediščine. Ponazarjala so podrobnosti,
ki zadevajo nošo, čipko, izdelke umetne
obrtni ali običaje.

Društvo Interinova, ki ga vodi Ivna Sa-
fundžič, združuje keramike iz Hrvaške,
Slovenije in Italije. Tokrat so se poleg
vodje predstavili še Roberto Aiudi, Elda
Čekada, Vera Gambar Miščević, člana
KPD Bazovica Duška Gržeta in Tomica
Gržeta, Mladen Ivančić, Vesnica Popović,
Dubravka Mage in gostja Tamara Pavle-
tić. Gre za ustvarjalce, ki imajo za seboj

več samostojnih in skupinskih razstav ter so včlanjeni tudi v
različne strokovne organizacije. Pri svojem delu so usmerjeni
predvsem v starodavne tehnike in tisočletja stare načine žga-
nja gline, za svoje izdelke pa so tudi tokrat prejeli vrsto pohval.

■ Marjana Mirković

SI-T

Ustvarjalci društva
Interinova.
Foto: Marjana Mirković

17. december 2012, DZS, Zagreb

Objavljeni podatki ljudskega štetja

D ržavni zavod za statistiko (DZS) RH
je naposled objavil tudi podatke o na-
rodnosti in maternem jeziku, zbrane s po-
pisom prebivalstva 2011; celotni podatki
bodo objavljeni letos.

Glede na narodno pripadnost je Hrvaška
homogena, Hrvatov je nad 90 odstotkov,
pripadnikov opredeljenih dvaindvajsetih
narodnih manjšin (Albanci, Avstrijci, Bo-
šnjaki, Bolgari, Črnogorci, Čehi, Italijani,
Madžari, Makedonci, Nemci, Poljaki, Ro-
mi, Romuni, Rusi, Rusini, Slovaki, Slo-
venci, Srbi, Turki, Ukrajinci, Vlahi in Ju-
di) je dobrih 7 odstotkov, za trikrat pa se
je povečalo število tistih, ki so se odločili
za regionalno pripadnost (27.225), kot
denimo Dalmatinci, Istrani, Primorci, Sla-
venci, Zagorci ipd.

Najštevilnejše narodne manjšine so srb-
ska (186.633), bošnjaška (31.479) in ita-
lijanska (17.807), za Slovence se je nar-
odnostno opredelilo 10.517 prebivalcev, kar
je manj kot leta 2001 (13.173); največ v
Primorsko-goranski županiji (2.300), Za-
grebu (2.132) in Istrski županiji (1.793),
medtem ko je slovenščino kot svoj mater-
ni jezik navedlo 9.220 prebivalcev. Največji
delež prebivalstva slovenske nar-
odnosti in s slovenščino kot maternim
jezikom je tudi po tem popisu, enako kot
2001, v občini Cestica v Varaždinski žu-

paniji: tam jih živi 177 oz. 3,05 odstotka, in, kar zadeva jezik,
ena oseba manj oz. 3,03 odstotka celotne populacije v tem me-
stecu. Zanimivo, da je v Čabru denimo več oseb navedlo sloven-
ščino kot materni jezik (90), manj pa se jih je opredelilo za
slovensko narodnost (85).

Primerjava s prejšnjimi popisi kaže, da se je število prebivalcev
slovenske narodnosti v preteklih petih desetletjih stalno zmanj-
ševalo: leta 1971 je na Hrvaškem živelo 32.497 Slovencev, de-
set let pozneje 25.136, leta 1991 pa 22.376. Od leta 1991 se je
zmanjšalo tudi število prebivalcev, katerih materni jezik je
slovenščina: leta 1991 jih je bilo 19.341, po desetletju pa 11.872.
Več: www.dzs.hr. ■ Marjana Mirković

21. december, OŠ Pečine, Reka

Čestitka

U čenci pouka slovenščine na osnovni šoli Pečine so v
prazničnem decembru pripravili posebno čestitko. Ravnateljci
Ireni Margan in učiteljci Vidi so vesele praznike in srečno
novo leto zaželeli s priložnostnim nastopom pred zbornico, kjer
so ubrano zapeli več slovenskih pesmi. ■ Vida Srdoč

Skupina učencev
slovenščine.
Foto: Vida Srdoč

Utrujeni od politike

Leto je naokrog, Sopotja vstopajo v drugi letnik izhajanja, Lkolumna z onkraj Snežnika pa ne prinaša nič kaj veliko novega ali celo razveseljivega o stanju duha in političnega vsakdana v matični domovini. Če izvzamemo izjemne dosežke slovenskih športnikov, ki dosegajo v tej zimi skorajda neverjetne tekmovalne uspehe (denimo smučarka Tina Maze, skakalci na smučeh, hokejska reprezentanca in še in še), je vse drugo ena velika žalost in depresija, ki se iz dneva v dan loteva čedalje večjega števila Slovencev.

Vsi skupaj postajamo vse bolj utrjeni od politike in slabih novic, ki nam jih z dneva v dan servirajo sredstva javnega obveščanja. Kot da bi že pozabili, da je bila ta država včasih vendarle kolikor toliko normalna in da smo vsaj občasno izvedeli kaj obetavnega o našem gospodarskem razvoju in tudi optimističnega, ko gre za prihodnost Slovenije. Tako pa skačemo iz afera v afero, iz političnega kaosa, v napade levih z leve in desnih z desne. Naš gospodarski rejting upada iz dneva v dan, brezposelnih je vse več, mladi pa iščejo boljše življenje v tujini.

Kje torej začeti, se človek vpraša, ko poskuša strniti nekajmesečno dogajanje na političnem prizorišču dežele na sončni strani Alp. Nedvomno je bila afera vseh afer zadnjega obdobja poročilo Protikorupcijske komisije, ki očita dvema najpomembnejšima slovenskima politikoma, ki sta na čelu dveh največjih strank, predsedniku vlade Janezu Janši (Slovenska demokratska stranka) in vodji opozicije, ljubljanskemu županu Zoranu Jankoviću (Pozitivna Slovenija) nič več in nič manj kot koruptivno ravnanje, ko gre za prikazovanje in dokazovanje izvora premoženja. Poročilo komisije je bila prava politična bomba, ki je zamajala in pretresla politično prizorišče in napovedala, da nikoli ne bo več tako, kot je bilo.

Oba politika sta seveda takoj začela protinapad in sprožila sodni spor proti omenjeni komisiji. Medtem ko levi del političnega prizorišča ni množično skočil v bran Jankoviću in je ta kmalu zatem zamrznil svojo predsedniško funkcijo v stranki, je šla desnica, predvsem SDS, na okope v bran svojemu predsedniku, ki naj bi bil edini garant za zaustavitev vrnitve rdeče nevarnosti na politično prizorišče samostojne Slovenije.

In ker se je že pred tem začelo na Slovenskem dogajati ljudstvo, najprej v silnih protestih v Mariboru proti tamkajšnjemu županu, potem pa v vse bolj množičnem pojavu tudi v Ljubljani, je

bilo prej ali slej pričakovati "spopad" obeh polov na ulici. In se je našel ravno primeren dan, 8. februar, državni praznik kulture in Prešernov dan, ki je prost dan in sta se obe strani v razmiku dveh ur pomerili na osrednjem ljubljanskem trgu.

Najprej so se na pobudo Zbora za republiko zbrali Janševi privrženci – po oceni policije naj bi jih bilo 9000–, čez dve uri pa še protestniki splošnega profila, formalno brez sklicatelja. Teh je bilo po policijskem poročilu več kot 20.000. In potem so sredstva obveščanja tehtala učinek enega in drugega shoda.

Medtem so se Janši odpovedali njegovi politični partnerji in kar po vrsti, razen stranke Nova Slovenija, ki ji predseduje Ljudmila Novak, ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu, zapuščali vlado. Vlada je sicer okleščena in prepolovljena v zadnjih vzdihljajih, vladajoča stranka, ki je očitno še v sedlu, pa mrzlično hiti s personalnimi zamenjavami povsod, kjer je to mogoče.

Tako se na slovenskem političnem prizorišču nadaljuje značilna razvada vseh tranzicijskih držav sumljive demokratičnosti, da vsaka politična opcija, ki pride na oblast, začne kadrovske čistke in tako rekoč štetje let od ničle. V tem so bili pravi mojstri vladajoča stranka LDS, ki je zginila s političnega prizorišča, svetlo tranzicijo pogromov nepodobnih kadrov pa je nadaljevala SD in z vso vehemenco zdaj tudi SDS. To je zagotovo tudi eden od vzrokov za neučinkovito delo državne birokracije, ki jo iz volitev v volitve napajajo "naši", pa četudi bolj ali manj nespособni kadri.

In kot začimba na vso to politično mineštro se tako rekoč iz dneva v dan kopičijo poročila o sleparijah velikih in malih politikov. V državnem zboru je kar pet poslancev sumljive, nedokazane izobrazbe in političnega ugleda, njim pa se pridružujejo čedalje novi politiki s potvorjenimi spričevali in "preplonkanimi" magistriji in celo doktorati.

P. S. Ko bo ta prispevek pred bralci, bomo imeli v Sloveniji morebiti že novo vlado ali celo napoved predčasnih volitev. Jaz pa hitim na hladno, ker je spet začelo snežiti in bo treba kidati sneg. Letos nas razveseljuje že tri mesece in ga imamo vsi že vrh glave.

■ Tomo Šajn

Zdenka Jelovčan

Zdenka Jelovčan s sinom. Družinski arhiv.

Konec leta 2012 je Zdenka Jelovčan, kdolgoletna članica društva in dramske skupine, po več letih zapustila tajniško mesto v KPD Bazovica, to dolžnost pa je z novim letom začela opravljati Tea Tadej. Po zadnjem, tretjem tajniškem mandatu, dolgem pet let, od spomladi 2008 do konca lanskega leta (velja omeniti, da je tajniško delo v KPD Bazovica opravljala tudi ob koncu osemdesetih in na začetku devetdesetih let), se Zdenka Jelovčan lahko pohvali z dejstvom, da je s svojim pridnim delom "spremljala" kar štiri predsednike društva, Draga Rizmana, Vinka Žiberta, Vitomirja Vitaza in sedanjega predsednika Milana Grlico.

Korenine Zdenkinega dela v KPD Bazovica pa segajo dlje v preteklost: njena starša, Zofka in Ivan Jelovčan, sta se zaradi službe Zdenkinega očeta na Reko priselila ob koncu štiridesetih let preteklega stoletja. "Takoj po prihodu na Reko sta moja starša začela prihajati v KPD Bazovica, kjer so se zbirali številni Slovenci. Bazovica jim je pomenila dom daleč od doma, stik z domovino. Starša sta se kmalu tudi včlanila v mešani pevski zbor in druge skupine, moja sestra Meri pa je postala uspešna članica baletne skupine, ki jo je vodil Maks Kirbos. Zame kot otroka je bila Bazovica idealen kraj za druženje in igro z vrstniki, pa tudi sama sem se kmalu vključila v plesno in dramsko-recitatorsko skupino," pravi Zdenka Jelovčan in poudarja, da je bila dramska skupina vendarle njena največja ljubezen. In prav drami se je Zdenka v poznejšem obdobju svojega delovanja v Bazovici najbolj posvetila.

Iz otroških let so Zdenki ostali v spominu številna druženja, predstave in glasbeni

večeri, ki sta jih organizirala njena starša, člana Bazovice. Takšna druženja do zgodnjih jutranjih ur so se pogosto nadaljevala v zasebnih stanovanjih in hišah članov Bazovice. "Spomnim se na primer neke predstave ob prazniku sv. Miklavža. Moj oče se je oblekel v parkeljna, kar me je kot otroka strašno prestrašilo. Sploh ga nisem prepoznala in bila sem prepričana, da je to pravi pravcati parkelj!" med smehom pove Zdenka in dodaja, da so bile po zaslugi Bazovice družine medseboj tesno in prijateljsko povezane. Njena mati Zofka je bila tako dobra prijateljica legendarne Zore Ausec, prve predsednice KPD Bazovica, in to prijateljstvo se je ohranilo do konca življenja.

S sestro Meri sta v tistih davnih letih tudi obiskovali takrat ustanovljeni od delezlovenske šole na Reki.

Zaradi odhoda na študij, študijskih obveznosti in bivanja v Veliki Britaniji, kjer je preživela več let, Zdenka Jelovčan nekaj časa ni bila aktivna v Bazovici, vendar se je v delo znova vključila ob koncu osemdesetih let. "Slovenski dom mi je nekako manjkal in pogosto sem razmišljala o tem, da bi znova postala dejavna. Toda po končanem študiju sem začela delati v turizmu, pozneje v Luki Reka, se poročila, imela dva otroka, Elizabeto in Dimitrija, in vse to je vzelo ves moj prosti čas. Toda ob koncu osemdesetih let, ko mi je bilo ponujeno mesto tajnice, sem se le odločila, da bom svoje delo v Slovenskem domu oživila in kmalu sem znova postala dejavna v dramski skupini," pojasnjuje Zdenka Jelovčan in omeni, da je dramsko skupino takrat vodil legendarni Alojz Usenik.

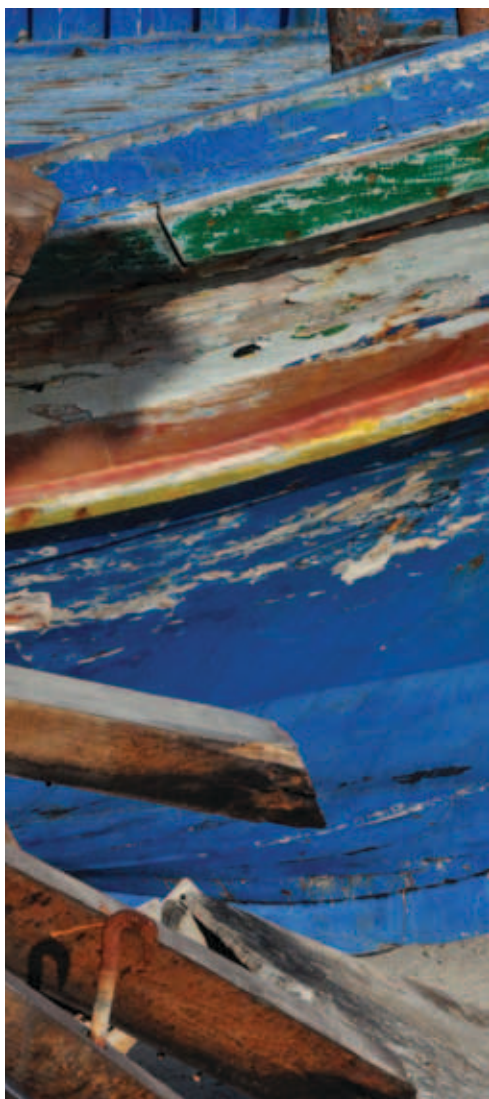
Prva dramska predstava, v kateri je Zdenka znova nastopala, je bila Lepa naša dolina vrežiji Borisa Lučiča, v kateri je Zdenka zaigrala z igralcem Sinišo Posaričem. To je bila sodobnejša uprizoritev, koreodrama, z odlomki besedil iz del velikega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja. Čas, ko so pripravljali to predstavo, ji je, kot poudarja, ostal v prijetnem spominu, pa tudi sama predstava je bila zelo dobro sprejeta. Svoj angažma v dramski skupini je Zdenka nadaljeval kot igralka in šepetalka: "Posebejbi omenila predstavo Pikenik s tvojo ženo, ki je doživela okrog 150 uprizoritev, pa tudi Glej, kako lepo se začinja dan, Eros v offu in Antrax. To so le nekatere izmed pomembnejših predstav, če posebnih recitalov, pesniških večerov in vrste drugih scenskih nastopov niti ne omenjam," pojasnjuje Zdenka.

Zdenka poudarja, da ji je angažma v dramski skupini prinesel veliko zadovoljstva in številna prijetna druženja. Lepe spomine ima na pogosta gostovanja po vsej Hrvaški, Sloveniji in v tujini. Največjo zaslugo ima pri tem, meni Zdenka, vodja dramske skupine, izjemni Alojz Usenik, ki je bil s svojim zanesenjaštvom in profesionalnostjo največja spodbuda vsem sodelujočim v dramski skupini.

Zdenka je od leta 2008 do konca 2012 v Bazovici delala kot tajnica. Kot pravi, je bilo to obdobje zanj zelo aktivno, zanimivo in koristno, polno najrazličnejših dogodkov in srečanj. To je bila priložnost za spoznavanje vrste prijetnih ljudi, ki so ji ostali v lepem spominu. Poudarja pa, da tajniško delo v Bazovici seveda ni bila njena edina aktivnost v društvu in da bo tudi v prihodnje nadaljevala delo kot članica upravnega odbora Bazovice ter dramske skupine in Sveta slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije, ki ga vodi njen sin Dimitrij Jelovčan Bulatović. "Zelo sem vesela, da skupaj s sinom nadaljujeva družinsko tradicijo mojih staršev in za njeno ohranjanje se bova v društvu in svetu prav gotovo zavzemala tudi v prihodnje!" sklene Zdenka.

Velja še omeniti, da je Zdenka Jelovčan tudi v ekološkem pogledu zelo ozaveščena. Bila je ena izmed ustanoviteljev Društva za varstvo živali na Reki, ki je nastalo leta 1994 in v katerem je kot tajnica oziroma predsednica dejavna od vsega začetka. V tej smeri se bo, poleg Slovenskega doma KPD Bazovica, nadaljevalo tudi njeno nadaljnje delovanje.

■ Dimitrij Jelovčan Bulatović
prevod Marjana Mirković

Ladja. Foto: Darko Mohar

Kolesa. Foto: Darko Mohar

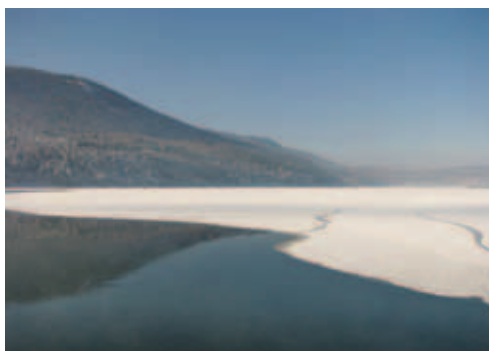
Oljka. Foto: Darko Mohar

Zimska idila in Cerknliško jezero. Foto: Tolja Hromin

Druga. Foto: Ira Petris

Alberobello. Foto: Darko Mohar